

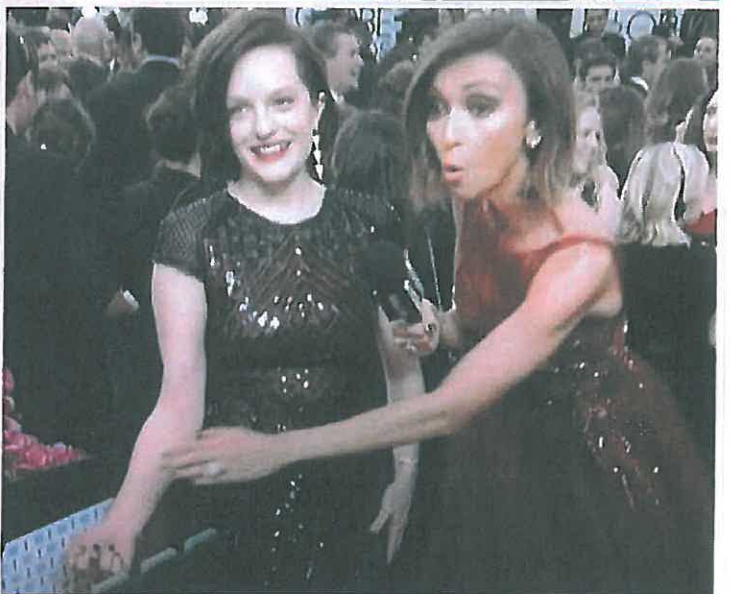
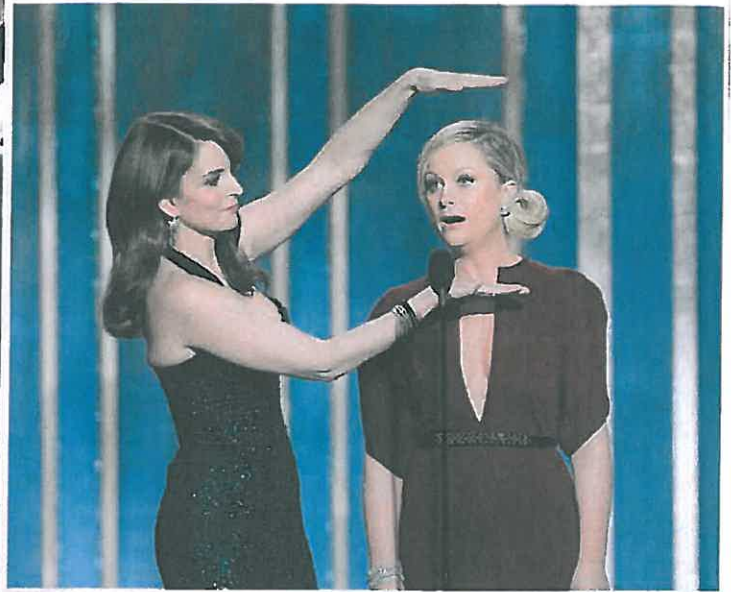

Hollywoods nya älskling Jennifer Lawrence vägrar att banta inför roller och har som regel att svara sarkastiskt på journalisternas frågor.

Nya trotsiga Hollywood

Långfingret i kameran. En uttalad vägran att banta eller bära obekväma pumps. Kristofer Ahlström ser en trend där Hollywoods kvinnliga storstjärnor vägrar finna sig i könsstrukturerna.

Text: Kristofer Ahlström

Meryl Streep är en av få Hollywoodstjärnor som passerat 60. Komikerna Amy Poehler och Tina Fey skämtade friskt om Hollywoods ytlighet när de ledde Golden Globe-galan. "Top of the lake"-skådisen Elisabeth Moss pekar finger åt skvaller-tv-kanalen E!s manikyrcamera.

Det är den 71:a Golden Globe-galan och allt är till synes som vanligt. Skådisar vallas i prydliga rader – som en hel karavan Hans och Greta som följer brödsmlorna i vecken på röda mattan – och svarar på frågor om vilka kläder de bär. Så viktig är klädseln att den behandlas som en närvarande, extra person: Man frågar inte vad de bär, utan "Vem är det du bär?"

Det är, som sagt, inget nytt. Det är samma procedur som förra året. Kändisfotograferna lägger an på andra sidan sammetsrepet. Programledare viftar med mikrofoner som taktpinnar. Namn skriks och besvaras med pliktskyldiga leenden och vinkningar.

Men ganska snart börjar intressanta saker att hända. På röda mattan blir Elisabeth Moss, som senare under kvällen kommer få pris för bästa skådespelerska i en tv-serie ("Top of the lake"), ombedd att visa upp sina fingrar för skvallriga tv-kanalen E!s "ManiCam"; en kamera monterad i en låda som filmar kändisarnas nagelvård i närbild.

Moss lyder, men när hennes hand väl är i kamerans blickfång väljer hon att visa ett enda finger – långfin-

TIDIGARE GALAREVOLTER

Brandos indiantal

1973 vann Marlon Brando en Oscar för sin roll i "Gudfadern". För att protestera mot Hollywoods diskriminering av indianer skickade han i sitt ställe indianen Sacheen Littlefeather till galan. Hon visade sig senare inte alls vara indian, utan en arbetslös skådespelare.

Redgraves Israelkritik

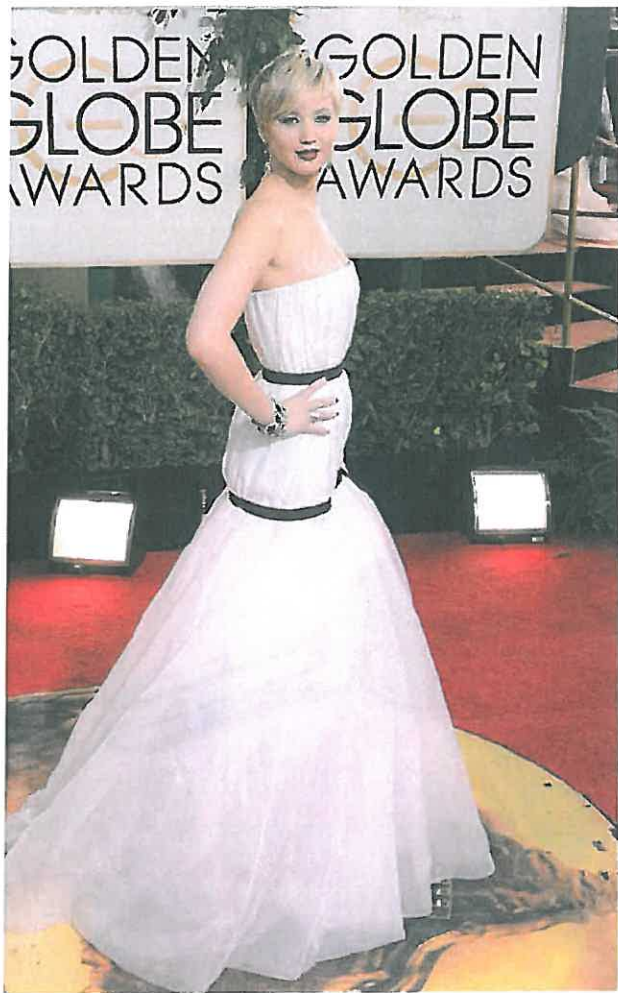
1978 vann Vanessa Redgrave en Oscar för bästa biroll i filmen "Julia". Under sitt tacktal var hon uttalat Israelkritisk och använde uttrycket "sionistiska ligister". Publiken buade.

gret – mot kameran. Programledaren chockas av tilltaget och lägger sin egen hand över Moss för att dölja det.

Men aftonen fortsätter sedan i samma trotsiga anda. Värdduon Amy Poehler och Tina Fey skämtar oavbrutet om Hollywoods besatthet av yta, och hur olika förutsättningarna ser ut för män och kvinnor i branschen. Matthew McConaugheys viktminskning inför filmen "Dallas buyers club" kommenteras med, "Att banta 22 kilo – det är vad som för kvinnor kallas 'att vara med i en film'".

Eller att kvinnor blir ointressanta när de når de övre åldersspannen: "Det är kul att Meryl Streep fortfarande får göra filmer när hon passerat 60, det bevisar att det fortfarande finns roller för alla Meryl Streeps som passerat 60".

Även Hollywoods senaste älskling, Jennifer Lawrence, är på plats (och vinner pris för sin roll i "American hustle"). Lawrence, som i en intervju på röda mattan klagar på att hon hamnar efter i drickandet eftersom

hon måste svara på alla frågor. Lawrence, som vägrar banta inför roller och kampanjer, och som på frågorna om vad – vem – hon bär, har för vana att svara: "På överkroppen har jag en överdel och till det valde jag att bära en underdel".

Även om det inte bara är unga kvinnliga skådespelare som så öppet protesterar mot Hollywoods strukturer den här kvällen – Emma Thompson kastar till exempel sina pumps med kommentaren: "Det röda ni ser i dem är inte fodret, det är mitt blod" – så ser det ut som att en ny riktning har börjat stakas ut. En protest.

Redan veckan efter Golden Globe-galan var det dags för Screen Actors Guild Awards, där liknande scener utspelade sig. När bilden betraktande klättrar över benen och midjan på Cate Blanchett hukar sig skådespelerskan och säger rakt in i den fluktande kameran: "Gör ni så här mot killarna också?"

– Reaktionerna, som jag uppfattar det, rör dels vad som upplevs som orimliga skönhetskrav, men också ojämlikheten i att det ställs större krav på kroppslig perfektion på kvinnor än på män, säger Emma Lindblad, doktorand och forskare på centrum för modevetenskap vid Stockholms universitet.

Att klagomålen kommer inifrån industrin, och från dess mest välbetalda stjärnor, säger något. Att det desutom sker med Golden Globe som plattform är ytterligare ett tecken.

– Det finns en förväntan på Hollywoodstjärnor att de ska bidra med glamour vid tillfällena som Golden Globe

"Historien kryllar av paradigmskiftet utan att man först kunnat skönja den tändande gnistan."

eller Oscarsgalan. Motsvarigheten i Sverige är kanske kungahuset: vi har vant oss vid att se privata bilder i pressen på prinsessorna där de fotas i träningskläder, men när det kommer till festligheter som Nobelmiddagen vill allmänheten se trolska klänningar som motsvarar bilden i sagorna, säger Lindblad.

Men.

Samtidigt kan det tyckas vara futtiga protester. Jennifer Lawrence var ändå klädd i Dior, gör inte det henne till en medlöpare till ytligheten? Och klart hon kan kosta på sig att vara lite upprorisk, hon är ju ändå den mest eftertraktade skådisen i världen nu. Och hur omstörtande är Tina Fey och Amy Poehler, när de har ett alibi som överskuggar att de måste vara perfekta – de är roliga, så de kan kosta på sig att gå emot idealen. Och är inte de här bara en handfull människor i en uppsjö personer som ängsligt underkastar sig kraven på perfektion?

Det kan man säga, om man vill vara cynisk. Men det kan också vara så att vi befinner oss mitt i revolutionen. Den är bara så nära inpå oss att vi inte kan urskilja den.

Idag kryllar historien av exempel på paradigmskiftet som skett utan att man till en början kunnat skönja den tändande gnistan. Det är först i backspeglarna som de händelserna framstår som så självklart avgörande, menar Emma Lindblad.

– När Coco Chanel började med design och material för att kvinnor skulle kunna leva ett rörligt liv var det banbrytande. Innan dess gjordes alla kvinnoplagg för ett stillasittande liv, med korsetter och andra rörelsebegränsande kläder.

Lindblad nämner även heroin chic-modet på 90-talet som en motreaktion på perfektionismen i Vogue och liknande magasin. Idag är det ingen som höjer nämnvärt på ögonbrynen åt de bilderna, men då var de en viktig revolt mot glamour och en stil som aspirerade till att reflektera unga människors liv mer uppriktigt än vad modemagasinen fabulerade ihop.

– En rebell måste analyseras genom filtret av sin tid – när Coco Chanel och Elsa Schiaparelli levde avvek de från de rådande normerna för hur en kvinna skulle se ut och bete sig.

Det går här, om man så vill, att tillämpa vetenskapsfilosofen Thomas Kuhns teorier om paradigmskifte, eller "glasögonbyte" som var hans liknelse: även om en ny riktning krockar med det rådande tankesystemet så behöver inte förändringen bli omedelbar. Tiden kan leda till att vissa synsätt ändras steg för steg, tills det som ansågs vara sant under en period inte längre betraktas som sanningen.

Man byter gradvis vissa "glasögon" och ändrar därmed sin uppfattning om den verklighet man tog för given.

Detsamma gäller Hollywoods ideal: vi vet inte ännu inte om den feministiska motspänstigheten hos skådespelarna på den 71:a Golden Globe-galan var de första småstegen, början på ett paradigmskifte, eftersom vi har samtiden för nära inpå oss. Men det kan mycket väl bli så. I alla fall om vi lyssnar till vetenskapen. Och är beredda att byta glasögon.

MODIG MODEREVOLTÖR

På magasinet Times lista över de hundra mest inflytelserika personerna under 1900-talet fanns bara en modeskapare – Coco Chanel. När hon i slutet av första världskriget bytte ut kvinnornas åtsnörda korsettliv mot bekväma jerseyplagg påbörjade hon en revolution. Plaggen var inte bara gjorda i nya material utan möjliggjorde även nya aktiviteter – kvinnorna skulle kunna röra sig ledigt, sporta och rida.